دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری
راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی

شناسایی راهبردهای توسعه کارآفرینی در بخش کشاورزی از نظر متخصصان کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه

بیژن رضایی[1] و هدا نجف‌پور[2]

۱- استادیار، دانشگاه رازی
۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه رازی، (نویسنده مسوول: hnajafpour@chmail.ir)

تاریخ دریافت: ۹۴/۹/۲۹ تاریخ پذیرش: ۹۵/۲/۲۷

چکیده

تحقیق حاضر، به منظور شناسایی راهبردهای توسعه کارآفرینی در بخش کشاورزی از نظر متخصصان کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه انجام شد. این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها توصیفی- پیمایشی است. جامعه آماری شامل همه مدیران بخش‌های کشاورزی است که در ۴۹ واحد از ۲۲۹ واحد مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه در زمینه کشاورزی فعالیت داشتند. داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه محقق‌ساخته گردآوری شدند و با نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند. روایی پرسش‌نامه توسط متخصصان تأیید و برای تعیین میزان پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد (۹۷ درصد). یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که عوامل زیرساختی، راهکارهای زمینه‌ای، راهکارهای حمایتی و تسهیلاتی به کارآفرینان، راهکارهای انگیزشی و آموزشی، حمایت‌های دولتی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و برنامه‌های کسب مهارت‌های مدیریتی به عنوان مهم‌ترین راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی شناسایی شدند و در مجموع حدود ۷۹/۹۸ درصد از کل واریانس را تبیین کردند.

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی کشاورزی، توسعه کشاورزی، فرصت‌های کارآفرینی

مقدمه

در عصر حاضر به دلیل پیشرفت‌های علمی، فنی و بازنمایی‌های ذهنی بشر، کره زمین به دهکده جهانی مبدل شده است. از آنجا که شبکه‌های ارتباطی، بازارهای گوناگون تولید و عرضه خدمات را در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی به یکدیگر وصل ساخته و کلید ورود به این بازارهای جهانی را رقابت‌پذیری دانسته‌اند، نه تنها کشورها، بلکه کلیه‌ی نهادها و افراد باید دائماً قابلیت‌های رقابت‌پذیری و سازگاری خود را افزایش دهند. برای دست‌یابی به این مهم پرورش ایده‌های خلاق و کارآفرینانی که بتوانند خود را پیوسته با دنیای جدید هماهنگ و سازگار کنند، ضروری به نظر می‌رسد (۱۹). با توجه به مشکل بیکاری در جهان، امروزه برنامه‌ریزان به دنبال راه‌کارهایی هستند که این مشکل را تا حدودی کاهش دهند. به طوری که به نظر می‌رسد پرورش افراد کارآفرین و تفکر خوداشتغالی به عنوان راه‌حل‌های مقتضی از طرف سیاست‌گذاران و مدیران اقتصادی مورد توجه قرار گرفته است (۴). بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که کارآفرینی کشاورزی راهکاری جدید در نظریه‌های توسعه برای توانمندسازی و ظرفیت‌سازی در راستای دست‌یابی به توسعه پایدار است. رشد و توسعه بخش کشاورزی زمینه‌های لازم برای رشد و توسعه دیگر بخش‌ها را فراهم می‌سازد و بدون آن، عوامل و نهاده‌های لازم برای فعالیت سایر بخش‌های اقتصادی فراهم نمی‌شود. از سوی دیگر، با توجه به اهمیت اشتغال و نیروی انسانی در توسعه کشور و دست‌یابی به رشد و توسعه اقتصادی با تکیه بر کاهش بیکاری، اشتغال‌زایی در بخش کشاورزی نیز دارای جایگاهی ویژه است. به همین دلیل، اتخاذ راهبرد اشتغال در بخش کشاورزی با حمایت از سیاست‌های عمومی بر مبنای راه‌یابی سرمایه‌گذاری، اشتغال و خدمات از ضروریات توسعه کشاورزی به شمار می‌رود (۲۲).

تحقیقات زیادی در خصوص شناسایی و بررسی راهبردهای توسعه کارآفرینی انجام شده است. در همین راستا، پورتاشی و مختارنیا (۱۷) در تحقیقی با عنوان عوامل مؤثر بر کارآفرینی دانش‌آموختگان کشاورزی نشان داد که از دیدگاه اعضای هیأت علمی، مهم‌ترین متغیرهای مؤثر بر کارآفرینی دانش‌آموختگان کشاورزی به ترتیب عبارت است از داشتن انگیزه کافی، خلاقیت، نوآوری و تأمین مالی بودند. هم‌چنین نتایج تحلیل عاملی چهار عامل روانشناختی، خدمات حمایتی، تحصیلی و مهارت کسب و کار به عنوان عوامل مؤثر بر کارآفرینی دانش‌آموختگان کشاورزی شناسایی شدند. لیونبرگ و اسچارز (۱۵) ارتقای فرهنگ کارآفرینی، ارتقای جایگاه شخصیت‌های کارآفرینی، تأکید بر نوآوری‌های درون‌زاد در کارآفرینی و تشویق و تقویت مراکز کارآفرینی به منظور ارتقای روحیه کارآفرینی را در گسترش سطح فعالیت‌های کارآفرینی دانش‌آموخته‌گان دانشگاهی مؤثر دانستند.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2024-04-25]

[DOI: 10.18869/acadpub.jea.2.4.45]

وانگ و کاستلو (۲۵) نیز استفاده از تکنولوژی اطلاعات را در رشد کارآفرینی واحدهای کوچک کسب وکار مؤثر دانستند. آنها با تحقیق از ۲۱۳ شرکت به این نتیجه رسیدند که شرکت‌هایی که از مهارت‌های فناوری اطلاعاتی و ارتباطی بالایی برخوردار بودند، به علت برقراری ارتباطات قوی و به روز شدن با تغییرات فناوری در حال رشد از موفقیت بیش‌تری نسبت به شرکت‌هایی که در این زمینه مهارت کمتری داشتند، برخوردار بودند. هم‌چنین شواهد و مدارک از مطالعات نشان می‌دهد که نوآوری در شرکت‌ها به شدت به کفایت منابع انسانی و دسترسی به منابع مالی وابسته است. کومار و علی (۱۲) با تحقیقی از ۴۱ کارآفرین مشغول در شرکت‌های تجارت بذرهای کشاورزی در کشور هند عوامل مؤثر بر فرآیند کارآفرینی و موفقیت این شرکت‌ها را در تجربه کارآفرینان، حمایت مالی و سیاست دولت، تشکیل تیم کارآفرینی با توجه به دانش، مهارت و روحیه اعضا، انتخاب مدیران مجرب با توانایی‌های بالا در مهارت‌های ارتباطی، بازاریابی و برنامه‌ریزی، به روز نگه داشتن مهارت‌های شغلی در زمینه تجارت بذر، شرکت اعضا در کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برگزار شده و ارتباط شرکت با افراد کارآفرین و مراکز کارآفرینی عنوان کرده‌اند.

سام‌ول (۲۰) طی تحقیقات خود، آموزش کارآفرینی را یکی از راهکارهای مهم جهت اشتغال دانش‌آموختگان آموزش عالی عنوان کرد. در این رابطه یارحمیدی (۲۷) نیز هدف از آموزش کارآفرینی در دانشگاه‌ها را کمک به افزایش خلاقیت دانشجویان برای راه اندازی واحدهای کسب و کار پس از دانش آموختگان دانستند که برای رسیدن به این هدف، میزان آگاهی دانشجویان از رشته‌های مختلف مدیریت مانند بازاریابی، بودجه‌بندی، امور مالی، برنامه‌ریزی و مدیریت ریسک از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. هم‌چنین نتایج نشان داد که برگزاری کارگاه و سمینارها و دوره‌های آموزشی و برگزاری نمایشگاه و دوره‌های آموزشی از راه دور برای به روز کردن اطلاعات و مهارت‌های دانش‌آموختگان و موفقیت واحدهای کسب و کار راه‌اندازی شده نقش مثبت و مؤثری دارد.

غلامی و همکاران (۸) بر این باورند که راهکارهای توسعه کارآفرینی در شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای شامل مهارت‌های مدیریتی، مهارت‌های اساسی کسب و کار، عوامل زیرساختی، مهارت‌های عملی، مهارت‌های آموزشی و عوامل فرهنگی است. بر اساس یافته‌های حاصل از این پژوهش مهارت‌های مدیریتی به عنوان مهم‌ترین راهبرد توسعه کارآفرینی کشاورزی نام برده‌اند. سجاسی قیداری و همکاران (۲۱) در پژوهش خود، مهم‌ترین راهبردها، شامل راهبرد اقتصادی (تقویت زمینه‌های به‌کارگیری منابع در جهت کاهش فقر اقتصادی و افزایش درآمد)، راهبرد اجتماعی (توسعه و ارتقای سرمایه‌های انسانی و فرهنگی از طریق توانمندسازی کشاورزان)، راهبرد محیطی (تقویت، سازماندهی و سامان‌دهی تعادل فعالیت‌های کارآفرینی) و راهبرد نهادی (تقویت میان سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی) را مطرح کرده است. نتایج مطالعه یعقوبی (۲۶) بر روی راهکارهای تقویت کارآفرینی و حمایت از کارآفرینان از طریق تعاونی‌ها نشان می‌دهد که مهم‌ترین راهکارهای تقویت کارآفرینی و حمایت از کارآفرینان از طریق تعاونی‌ها، جلوگیری از قانون‌شکنی، رانت‌خواری و رشوه، مشارکت کارآفرینان در فرآیندهای اقتصادی و پررنگ‌تر کردن نقش آنها در توسعه و بازاریابی می‌باشد. این پژوهش، در این مسیر و با توجه به کمبود مطالعات انجام شده در این حوزه، نبود تئوری جامع برای توسعه کسب و کارهای کشاورزی و اقتضایی بودن فرآیند توسعه کارآفرینی و هم‌چنین لزوم درک عوامل موقعیتی تأثیرگذار در هر منطقه، با هدف شناسایی راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی از نظر متخصصان کشاورزی درصدد شناسایی راهبردهای توسعه کشاورزی می‌باشد و سعی می‌کند به سؤال زیر پاسخی منطقی و مستدل ارائه نماید: چه راهبردهایی به توسعه کارآفرینی در بخش کشاورزی منجر می‌شوند؟

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نظر ماهیت، از نوع توصیفی-پیمایشی و از نظر هدف جز تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری آن شامل متخصصان (مدیران کسب و کار) در زمینه کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه می‌باشد. تعداد واحدهای مستقر در پارک علم و فناوری ۲۲۴ واحد می‌باشد که از این تعداد ۴۹ واحد در زمینه کشاورزی فعالیت داشتند، که از میان آنها، ۴۷ نفر به پرسشنامه پاسخ دادند. داده‌های مورد نظر با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته گردآوری شد که بر اساس پیشینه تحقیق تدوین شده بود و شامل ۳۵ گویه هریک از گویه‌ها در قالب طیف لیکرت پنج قسمتی از خیلی کم=۱ تا خیلی زیاد= ۵ مورد سنجش قرار گرفت. اعتبار یا روایی پرسشنامه توسط چند تن از اعضای هیأت علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه رازی تأیید شد. هم‌چنین پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۹۷ درصد محاسبه شد. داده‌های حاصل از پرسشنامه به وسیله نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که در بخش آمار توصیفی از توزیع فراوانی، درصد، میانگین و در آمار استنباطی از روش تحلیل عاملی اکتشافی[1] استفاده شد.

1- Exploratory Factor Analysis

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2024-04-25]

[DOI: 10.18869/acadpub.jea.2.4.45]

نتایج و بحث

ویژگی‌های شخصی پاسخگویان

آزمون فرضیه‌ها بر روی نمونه‌ای از ۴۷ پرسشنامه تکمیل شده‌ی کارآفرینان کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه انجام شد که آمار توصیفی آن‌ها مطابق جدول (۱) می باشد.

جدول ۱- ویژگی‌های شخصی پاسخگویان

متغیر	سطح متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۳۶	۷۶/۶
	زن	۱۱	۲۳/۴
وضعیت تاهل	متأهل	۲۵	۵۳/۲
	مجرد	۲۲	۴۶/۸
مقطع تحصیلی	کارشناسی و پایین تر	۲۱	۴۴/۶
	کارشناسی ارشد	۱۶	۳۴/۱
	دکتری	۱۰	۲۱/۳
سن	زیر ۳۰ سال	۲۱	۴۴/۶
	بین ۳۱ـ ۴۰ سال	۱۸	۳۸/۳
	بین۴۱ـ۵۰ سال	۶	۱۲/۸
	۵۱ سال به بالا	۲	۴/۳

تحلیل عاملی شناسایی راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی

به منظور پی بردن به متغیرهای زیربنایی یک پدیده یا تلخیص مجموعه‌ای از داده‌ها از روش تحلیل عاملی استفاده می‌شود (۱۸). یافته‌های پژوهش در خصوص منظور شناسایی راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی در شهرستان کرمانشاه نشان می‌دهد، صاحب نظران راهبردهای متعددی را مورد تأکید قرار داده‌اند. در این تحقیق ۳۵ گویه در خصوص راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی مورد بررسی قرار گرفت. بر این اساس تحلیل عاملی در چهار مرحله به شرح زیر مورد استفاده قرار گرفت:

محاسبه ماتریس هم‌بستگی

اولین تصمیم در به کارگیری تحلیل عاملی، محاسبه ماتریس هم‌بستگی از تمام متغیرهاست که در تحلیل وارد می‌شوند (۱۳). به منظور ارزشیابی ماتریس همبستگی و تشخیص مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی از دو آزمون بارتلت[1] و شاخص KMO[2] استفاده شد. جدول ۲ مقدار KMO و نتیجه آزمون بارتلت را نشان می‌دهد. معنی‌داری آزمون بارتلت در سطح ۹۹ درصد و مقدار مناسب شاخص KMO، نشان می‌دهد که ماتریس هم‌بستگی داده‌ها در جامعه صفر نیست. بنابراین عمل عامل‌یابی قابل توجیه است.

جدول ۲- مقدار KMO و آزمون بارتلت و سطح معنی‌داری

مجموعه مورد تحلیل	مقدار KMO	مقدار بارتلت	سطح معنی‌داری
شناسایی راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی از نظر متخصصان کشاورزی پارک علم و فناوری کرمانشاه	۰/۷۳۷	۱۷۸۴/۲۵۲	۰/۰۰۰

استخراج عوامل اولیه و انتخاب عامل‌ها

با توجه به این که یکی از اهداف تحلیل عاملی اکتشافی، تبیین ماتریس همبستگی با تعداد اندکی از، عامل‌هاست، صرفاً عامل‌هایی استخراج می‌شوند که بیشترین مقدار واریانس را تبیین می‌کنند (۱۴). در این مرحله مشخصه آماری اولیه توسط روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی اجرا و تمامی مقادیر مرتبط با هم‌بستگی گویه‌ها با کل آزمون بالاتر از ۰/۵ بود که به عنوان بارهای عاملی معنی‌دار استخراج شدند. راهبردهای استخراج شده از تحلیل عاملی همراه با مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد واریانس تجمعی در جدول ۳ ارایه شد و به منظور استخراج و اولویت‌بندی عامل‌ها، از معیار مقدار پیشین استفاده شد و عامل‌هایی انتخاب شدند که مقدار ویژه آنها از یک بزرگ‌تر بوده است. با توجه به جدول ۳، هفت عامل استخراج شده در مجموع ۷۹/۹۸ درصد واریانس کل را تبیین کرده‌اند که نشان‌دهنده میزان بالای واریانس تبیین شده توسط عوامل است.

1- Bartlett Test

2- Kaiser-Meyer- Olkin

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2024-04-25]

[DOI: 10.18869/acadpub.jea.2.4.45]

جدول ۳- عامل‌های استخراج شده همراه با مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد واریانس تجمعی

شماره	عامل‌ها	مقدار ویژه	درصد واریانس مقدار ویژه	درصد واریانس تجمعی
۱	عامل اول	۱۷/۸۶۲	۵۱/۰۳۳	۵۱/۰۳۳
۲	عامل دوم	۳/۲۳۰	۹/۲۲۹	۶۰/۲۶۲
۳	عامل سوم	۱/۸۸۴	۵/۳۸۲	۶۵/۶۴۳
۴	عامل چهارم	۱/۵۱۶	۴/۳۳۰	۶۹/۹۷۴
۵	عامل پنجم	۱/۳۹۲	۳/۹۷۷	۷۳/۹۵۱
۶	عامل ششم	۱/۱۰۹	۳/۱۶۹	۷۷/۱۱۹
۷	عامل هفتم	۱/۰۰۱	۲/۸۶۰	۷۹/۹۷۹

استخراج مجموعه نهایی به وسیله چرخش عامل‌ها

بعد از تعیین تعداد عوامل، پرداختن به این نکته ضروری است که هر عامل چه گویه‌هایی را در برمی‌گیرد. در این تحقیق برای چرخش عامل‌ها از روش واریماکس استفاده شده است. این روش عامل‌هایی را تولید می‌کند که با مجموعه کوچک‌تری از گویه‌ها دارای هم‌بستگی قوی و با مجموعه دیگری از گویه‌ها دارای هم‌بستگی ناچیزی باشد (۱۱). جدول ۴، گویه‌های بار شده بر عامل‌ها و میزان ضرایب به دست آمده از ماتریس دوران یافته را نشان می‌دهد. نتایج تحلیل نشان می‌دهد که ده گویه روی عامل اول، نه گویه روی عامل دوم، پنج گویه روی عامل سوم، سه گویه روی عامل چهارم، دو گویه روی عامل پنجم، دو گویه روی عامل ششم و یک گویه روی عامل هفتم بار عاملی دارند. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، تمامی متغیرها در راستای تحلیل مؤلفه‌های اصلی دارای بار عاملی بزرگ‌تر از ۰/۵ و معنی‌داری هستند که نشان از هم‌بستگی بالا بین متغیرهاست.

جدول ۴- متغییرهای مربوط به موانع و میزان بار عاملی به دست آمده از ماتریس چرخش یافته

عامل‌ها	متغیرها	بار عاملی
عوامل زیر ساختی	برخورداری کارآفرینان موفق از معافیت‌های مالیاتی	۰/۸۱۷
	دادن تخفیف‌های ویژه به تعرفه‌های گمرکی و سود بازرگانی	۰/۷۶۶
	تسهیل مراحل اداری ثبت اختراع در زمینه ماشین‌آلات کشاورزی	۰/۷۳۹
	تدوین برنامه تولید مبتنی بر سفارش	۰/۷۳۸
	تغییر و اصلاح سیستم‌های ارائه‌دهنده خدمات اداری به کشاورزان کارآفرینی	۰/۷۲۱
	تسهیل مراحل اداری ثبت شرکت‌ها در زمینه کشاورزی.	۰/۷۱۳
	افزایش کمک‌ها و حمایت‌های مالی در قالب یارانه به متخصصان کشاورزی	۰/۶۶۴
	حمایت دولت از بهره‌وری صنعتی به سمت محصولات با ارزش افزوده بالاتر از طریق ارتقای فنّاوری و مهارت‌ها	۰/۵۶۲
	تدوین سند ملی و برنامه استراتژیک ویژه توسعه کارآفرینی کشاورزی	۰/۵۲۹
	جلب حمایت شرکت‌های سرمایه‌گذار در زمینه کسب و کارهای کشاورزی	۰/۵۲۸
راهکارهای زمینه‌ای توسعه کارآفرینی	برگزاری سمینارهای تخصصی در حوزه بازاریابی کارآفرینانه	۰/۸۱۵
	مستندسازی و انتشار تجربیات کارآفرینان موفق در زمینه کشاورزی	۰/۷۵۳
	تهیه و روزآمدسازی اطلاعات مورد نیاز صنایع کشاورزی برای صادرات و واردات	۰/۷۲۱
	ایجاد شبکه سراسری اطلاع‌رسانی و ارائه اطلاعات مورد نیاز صنایع کشاورزی	۰/۷۱۳
	ایجاد و توسعه ارتباط علمی- تحقیقاتی و پژوهشی بین کارآفرینان کشاورز با مراکز تحقیقاتی داخلی و خارجی	۰/۶۹۱
	ارائه برنامه‌های مالی و اقتصادی (در زمینه سرمایه‌گذاری و جذب سرمایه خارجی) به واحدهای فعال کشاورزی	۰/۶۱۱
	ارائه اطلاعات مورد نیاز صنایع کشاورزی برای صادرات و واردات به صورت اینترنتی و Online	۰/۶۰۰
	تعیین سازمان‌ها و نهادهای متولی برای توسعه کارآفرینی و کسب و کارهای کشاورزی	۰/۵۳۶
	گردآوری و توسعه منابع اطلاعاتی در زمینه کارآفرینی کشاورزی	۰/۴۳۶
راهکارهای حمایتی و تسهیلاتی به کارآفرینان	پرداخت وام بانکی با بهره کم به صاحبان کسب و کار کشاورزی	۰/۷۴۸
	افزایش تهسیلات بانکی برای خرید ماشین‌آلات و تجهیزات، راه‌اندازی واحدها، تعویض خطوط تولید، خرید مواد اولیه، راه‌اندازی واحدهای جدید	۰/۶۹۷
	ایجاد صندوق‌های ویژه برای حمایت از کسب و کارهای کشاورزی	۰/۶۴۶
	افزایش تسهیلات فن‌آوری، حمل و نقل و ارتباطات برای کارآفرینی کشاورزی	۰/۶۴۳
	تسهیل مراحل اخذ وام	۰/۵۳۶
راهکارهای انگیزشی و آموزشی	آموزش مبانی کارآفرینی و انگیزش موفقیت ویژه دانش‌آموزان، والدین و مربیان	۰/۷۰۳
	ارائه آموزش‌های کارآفرینی در قالب بسته آموزشی (برنامه ظرفیت‌سازی) برای جوانان	۰/۶۹۶
	ارائه آموزش‌های ویژه کارآفرینی برای صاحبان صنایع کشاورزی	۰/۵۸۴
حمایت‌ها و خدمات دولتی	بومی سازی و تأکید بر نوآوری های درونزاد در کارآفرینی	۰/۸۱۳
	تشکیل و تقویت مراکز کارآفرینی مانند پارک‌های فناوری، مراکز رشد و شهرک‌های صنعتی	۰/۶۴۶
ارائه خدمات مشاوره ای	ارائه مشاوره‌های فنی و تخصصی در زمینه بازاریابی به واحدهای کشاورزی	۰/۷۳۳
	ارائه مشاوره‌های فنی و تخصصی در زمینه روش‌های تولید محصولات کشاورزی	۰/۶۶۶
برنامه‌های کسب مهارت‌های مدیریتی	برگزاری نشست‌های تخصصی مدیریتی در زمینه کشاورزی	۰/۸۴۳

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2024-04-25]

[DOI: 10.18869/acadpub.jea.2.4.45]

نام‌گذاری عامل‌ها یا استنتاج اشتراک مفهومی بعد از چرخش عامل‌ها باید از طریق انتساب متغیرها به عامل‌ها به استنتاج مفهومی پرداخت. یعنی هریک از مجموعه متغیرهایی که بر یک عامل تعلق گرفته‌اند، مفهومی عام تعیین کرد تا بتوان به تفسیر آ نها پرداخت. با توجه به نتایج حاصله، عامل‌های مشخص شده با توجه به ماهیت متغیرهای بار شده بر آن‌ها نام‌گذاری شدند.

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، این عامل‌ها در مجموع ۷۹/۹۸ درصد از کل واریانس راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی در شهرستان کرمانشاه تبیین می‌کنند و ۲۰/۰۲ درصد واریانس مربوط به گویه‌هایی است که پیش‌بینی آن‌ها در این تحقیق میسر نبوده است.

جدول ۵- عامل‌های استخراج شده همراه با مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد واریانس تجمعی

شماره	عامل‌ها	درصد واریانس مقدار ویژه
۱	عوامل زیرساختی	۵۱/۰۳۳
۲	راهکارهای زمینه ای توسعه کارآفرینی	۹/۲۲۹
۳	راهکارهای حمایتی و تسهیلاتی به کارآفرینان	۵/۳۸۲
۴	راهکارهای انگیزشی و آموزشی	۴/۳۳۰
۵	حمایت‌ها و خدمات دولتی	۳/۹۷۷
۶	ارائه خدمات مشاوره‌ای	۳/۱۶۹
۷	برنامه های کسب مهارت‌های مدیریتی	۲/۸۶۰

کارآفرینان بخش کشاورزی با بهره‌گیری از نیرویی که در خود برای حل خلاقانه مسائل، مخاطره‌پذیری، تحمل مشکلات و غیره می‌توانند به زیرکی و ظرافت و با سرعت هرچه تمام‌تر، تهدیدات و تنگناهای محیطی را تبدیل به فرصت کنند و در شرایطی سخت و پیچیده مانند توسعه پرشتاب فناوری، جهانی شدن و اقتصاد چندملیتی، به کشف و بهره‌برداری فرصت‌هایی جدید بپردازند. بنابراین کارآفرینی می‌تواند از طرفی عاملی در جهت مثبت و پایداری اشتغال شود و از سوی دیگر باعث ارایه‌ی بهتر به متخصصان کشاورزی شود و زمینه توسعه بخش کشاورزی را فراهم آورده است. بر اساس اولویت‌بندی صورت گرفته درباره راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی از نظر متخصصین مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه، گویه‌های عوامل زیرساختی، راهکارهای زمینه‌ای توسعه کارآفرینی، راهکارهای حمایتی و تسهیلاتی به کارآفرینان، راهکارهای انگیزشی و آموزشی، حمایت‌ها و خدمات دولتی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و برنامه‌های کسب مهارت‌های مدیریتی به ترتیب اولویت بالاتری کسب کردند.

یافته‌های به دست آمده از تحلیل عاملی این پژوهش نشان می‌دهند که راهکارهای ساختاری توسعه کارآفرینی بیش‌ترین درصد واریانس تبیین شده از سوی متغیرها را به خود اختصاص داده‌اند. طبق نتایج به دست آمده متغیر برخورداری کارآفرینان موفق از معافیت‌های مالیاتی بالاترین اولویت و جلب حمایت شرکت‌های سرمایه‌گذار در زمینه کسب و کارهای کشاورزی پایین‌ترین اولویت را به خود اختصاص دارد. این یافته‌ها با نتایج به دست آمده از پژوهش‌های قره باغی (۷)، هزار جریبی (۱۰) و هم‌چنین با عوامل حمایتی در تحقیقات پورتاشی (۱۷) مطابقت دارند.

راهکارهای زمینه‌ای توسعه کارآفرینی و راهکارهای حمایتی و تسهیلاتی به کارآفرینان به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار گرفتند. همان‌گونه که پیش‌تر نیز برخی محققان مانند: اسمیت و کاو (۲۴) تأکید داشته‌اند همه کنش‌گران و ذی‌نفعان اعم از متقاضیان راه‌اندازی کسب و کار، مدیران، صاحبان، سیاست‌گذاران و حامیان توسعه کسب و کار به رویکردی نظام‌مند برای درک عناصر متعدد تشکیل‌دهنده کسب و کارهای کشاورزی و نیز به شرایط و تحولات تأثیرگذار محیط پیرامونی و پیوندهای درونی و بیرونی آنها نیاز دارند، که خود مستلزم بهره‌گیری از رویکردی نظام‌مند در طراحی، هم‌چنین برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری برای توسعه و ترویج کسب و کارهای کشاورزی، طبقه‌بندی اطلاعات مورد نیاز با توجه به ملاحظات موقعیتی بخش کشاورزی و شرایط خاص محلی و بازارهای بین‌المللی است.

عامل‌های حمایتی بعد از عامل‌های زمینه‌ای بیش‌ترین درصد را شامل می‌شوند. پرداخت وام بانکی با بهره کم به صاحبان کسب و کار کشاورزی، افزایش تسهیلات بانکی برای خرید ماشین‌آلات و تجهیزات، راه‌اندازی واحدها، تعویض خطوط تولید، خرید مواد اولیه، راه‌اندازی واحدهای جدید، ایجاد صندوق های ویژه برای حمایت از کسب و کارهای کشاورزی افزایش تسهیلات فن‌آوری، حمل و نقل و ارتباطات برای کارآفرینی کشاورزی، تسهیل مراحل اخذ وام به ترتیب به عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر حمایتی در تأمین مالی اولویت‌بندی شده‌اند. این یافته‌ها در تأیید پژوهش‌های (۱۶،۸،۶،۳) می‌باشند. که عامل‌های تسهیلات بانکی بیش‌ترین درصد واریانس تبیین شده از سوی متغیرها را به خود اختصاص داده‌اند. تسهیل مراحل اداری طولانی و دست و پاگیر در زمینه دریافت وام، کاهش مشکلات

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2024-04-25]

[DOI: 10.18869/acadpub.jea.2.4.45]

مربوط به وثیقه و ضمانت، افزایش دوره‌های بازپرداخت، کاهش نرخ بهره تسهیلات بانکی، افزایش میزان وام پرداختی و اعطای تسهیلاتی با بازپرداخت بلندمدت در زمان ورشکستگی راهکارهایی هستند که می‌تواند به صورت مستقیم و غیرمستقیم سبب توانمندی این واحدها شود.

از آن جایی که بانک‌های دولتی تأمین‌کننده‌ی درصد بالایی از منابع مالی این شرکت‌ها است، به طبع مشکلات موجود در این زمینه نیز می‌تواند تأثیر بسیار زیادی داشته باشد. از سویی، شرکت‌های کوچک و متوسط در قیاس با شرکت‌های بزرگ توان مالی پایین‌تری دارند که این امر اهمیت حمایت‌های گوناگون دولتی را بیش‌تر نمایان می‌کند. البته بایستی به این نکته توجه شود که حمایت‌های دولتی به جای آن که به صورت مقطعی و بدون برنامه باشد، باید در راستای توانمند کردن هرچه بیش‌تر این شرکت‌ها باشد. دولت بایستی با اتخاذ سیاست‌ها و تدابیر مناسب، با توانمند کردن این شرکت‌ها و کاهش تصدی‌گری خود بر امور، بخش یش‌تری از فعالیت‌های اقتصادی کشور را به آن‌ها واگذار کند تا بتوانند از این راه از مزایای با ارزش این شرکت‌ها منفعت ببرند. این یافته با یافته‌های تحقیقات (۹،۲،۱) مطابقت دارد.

عامل‌های بعدی به ترتیب شامل راهکارهای انگیزشی- آموزشی و حمایت‌های مشاوره‌ای و خدماتی دولت می‌باشند. در واقع هیچ بخشی از جامعه بدون کسب آموزش‌های مناسب و بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی مرتبط نمی‌تواند به موفقیت دست یابد. آموزش یکی از مهم‌ترین ابزارهای توسعه منابع انسانی است. به همین دلیل، بخش قابل توجهی از بودجه هر سازمانی صرف آموزش افراد به طریق مختلف می‌شود. هم‌چنین، برای اینکه یک جامعه به رشد و توسعه اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی برسد، ناگزیر از تقویت پیوندهای قوی چندگانه و ارتباطات مستحکم است. تردیدی در اهمیت و نقش مشارکت در پیشبرد اهداف بخش تعاون وجود ندارد و در واقع یکی از اجزای جدایی‌ناپذیر تعاون مشارکت است و نمود واقعی و عملی آن، بخش تعاون است. این یافته با یافته‌های تحقیقات (۲۳،۲۱،۵،۳) مطابقت دارد.

راهکارهای فرهنگی و برنامه‌های کسب مهارت‌های مدیریتی به ترتیب جز آخرین عامل‌ها که کم‌ترین واریانس را به خود اختصاص داده‌اند به شمار می‌روند. فرهنگ‌سازی از مهم‌ترین و زیر بنایی‌ترین اموری است که باید برای توسعه کشاورزی و توسعه کارآفرینی صورت گیرد از سوی دیگر اهمیت مهارت‌های مدیریتی که این مسأله با نتایج پژوهش‌های (۱۲،۱۰،۸) مبتنی بر انتخاب مدیران مجرب با توانایی بالا در مهارت‌های ارتباطی برنامه‌ریزی بر فرآیند کارآفرینی و موفقیت شرکت‌های کشاورزی هماهنگ است. از بررسی و تحلیل مجموعه مطالعات نظری و اکتشافی (مورد کاوی‌ها) انجام شده، می‌توان به یافته‌های کلیدی و درس‌های اساسی ذیل اشاره کرد:

- تأکید جدی بر پایبندی دستگاه‌های اجرایی به رعایت قوانین و دستورالعمل‌ها ابلاغی از سوی مراجع بالاترکه با هدف حمایت از تعاونی‌ها تدوین و ابلاغ می‌شود.
- انجام حمایت‌های لازم از طریق اصلاح قوانین و مقررات و تطبیق آن با شرایط کارآفرینانی که عمدتاً از نظر بنیه مالی ضعیف می‌باشند.
- ارائه آموزش‌های عمومی و تخصصی مورد نیاز تعاونی‌ها و هم‌چنین ارائه آموزش‌های کارآفرینی به طور مستمر برای اعضا و مدیران وکارکنان به صورت حضوری و از طریق رسانه های عمومی که می‌تواند در ارتقا و توسعه کارآفرینی تأثیر شگرفی داشته باشد.
- ارائه مشاوره در زمینه‌های مختلف مورد نیاز تعاونی‌های کارآفرین و هم‌چنین برای کارآفرینان متقاضی فعالیت در قالب شرکت‌های تعاونی کشاورزی.
- کارآفرینی نیازمند فرهنگ خاصی است که پرورش آن بسیار سخت و نیازمند تلاشی طولانی‌مدت است. توانایی درک تغییرات و کشف فرصت‌ها، مشارکت و کار گروهی، خلاقیت و نوآوری، روحیه استقلال‌طلبی و مسوولیت‌پذیری، مخاطره‌پذیری و مخاطره‌جویی، همگی از عناصر اساسی سازنده این فرهنگ هستند که نمی‌توان صرفاً با انجام برنامه‌های کوتاه‌مدت و ضربتی به آنها دست یافت. بهترین راهکارهای توسعه فرهنگ کارآفرینی از طریق برنامه‌های آموزشی و ترویجی مختلف است.
- ایجاد فضای مشارکتی بین کشاورزان و دولت و همراه نمودن آنان در تصمیم‌گیری‌های انجام شونده در مورد خود آنان از جمله مهم‌ترین ساز و کارهای توسعه کشاورزی و بسط کارآفرینی است. روحیه مشارکت جویی در توسعه منطقه خود، از مهم‌ترین الزامات و پیشران‌های کارآفرینی کشاورزی محسوب می‌شود که از طریق بسط مردم‌سالاری در سطح روستاها ناشی می‌شود. شوراها از مهم‌ترین ساز و کارهای این امر هستند. کمک به ایجاد تعاونی‌ها و مشارکت در فرآیند تکامل و موفقیت آنان از مهم‌ترین اقدامات دولت‌ها محسوب می‌شود.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2024-04-25]

[DOI: 10.18869/acadpub.jea.2.4.45]

منابع

1. Abbasi, A. and S. Vazefe shenas. 2008. Examine the Role of Financial Cooperation Fund and the Banking System to Achieve Production Cooperatives, Journal of Daneshvar Raftar, 15: 75-92 (In Persian).
2. Abouzeedan, A. 2003. Financing Swedish Small and Medium- Sized -Enterprises (SMEs): Methods, Problems and Impact, The 43rd European Congress of the Regional Science Association, (ERSA 2003 Congress), Finland, 43: 27-30.
3. Afjeh, S. and A. Sajjad Nain. 2000. Review and Prioritize State Support of Small and Medium-Sized Businesses with an Emphasis on Tourism Services Offices in Tehran, Tourism Studies, 3: 85-111 (In Persian).
4. Ahmadpour Dariani, M. 2004. Entrepreneurship: (Definitions, Theories, Models (Fifth Edition, Tehran Publishing pardis, 5: 151-157 (In Persian).
5. Choe, C. 2007. The Political Economy of SME Financing and Japans Regional Bank Problem, Pacific-Basin Finance Journal, 15: 353-367.
6. Firoozabadi Dehghani, H. 2004. The Effect of Financing on the Shares of Companies Listed in Tehran Stock Exchange Smell, Master Thesis, university of Imam Sadeq, 32-55 (In Persian).
7. Ghara Baghie, M. 2013. Economic Growth and Development (Volume II) Tehran: Publication of this. 13: 36-44 (In Persian).
8. Gholami, H., A. Gholifar and M. Baghaee. 2012. Improving Entrepreneurship in Companies Consulting Services, Agricultural Engineering Isfahan, Iranian Journal of Agricultural Economics and Development, 2: 705-713.
9. Hosseini, M., K. Kalantari and F. Eskandari. 2008. The Role of Iranian Higher Education System on Entrepreneurial Success of its Graduates: Some Policy Implications for Entrepreneurship Education. American Eurasian Journal, 3: 394-402 (In Persian).
10. Hezarjaribi, J. 2005. Entrepreneurship, Tehran Research Center of Economic Affairs, 3: 17-24 (In Persian).
11. Hooman, H.A. 2005. Multivariate Analysis of Behavioral Research Published in the Second. Tehran: the Peak of Culture, 1: 11-14 (In Persian).
12. Kumar, S. and J. Ali. 2010. Indian Agri-Seed Industry: Understanding the Entrepreneurial Process. Journal of Small Business and Enterprise Development, 17: 455-474.
13. Klantry, Kh. 2006. Processing and Analysis of Data on Socio-Economic Research. The second edition. Tehran, Sharif publication. 2: 204-224 (In Persian).
14. Klayn, P. 2001. Easy Guide Factor Analysis. J. Translations. Sadrossadat, galal and Minaee, A. Tehran: Publication side, 5: 166-172 (In Persian).
15. Levenburg, N. and T. Schwarz. 2008. Entrepreneurial Orientation among the Youth of India the Impact of Culture, Education and Environment. The Journal of Entrepreneurship. 17: 15-35.
16. Pakzad, M. 2008. Research on the Problems of Financing of Listed Companies in Tehran Stock Exchange, Master Thesis Accounting, Mazandaran University of Science and Technology. 45-54 (In Persian).
17. Poratashi, M. and M. Mokhtarniya. 2009. Effective Agricultural Entrepreneurship Graduates of the College of Agriculture and Natural Resources, Tehran University faculty Members' Viewpoints. Journal of Agricultural and Development Economics Research of Iran, 40: 115-122.
18. Sarmad, G., A. Bazargan and A. Hejazi. 2004. Tehran Research Methods in Behavioral Science Publishing Aga, 26: 267-276 (In Persian).
19. Saeedi, K.M. 2003. Introduction to Entrepreneurship. First Edition. Tehran; publishing Sepas. 1: 22-37 (In Persian).
20. Samwel, E. 2010. Entrepreneurship Education: a Review of Its Objective, Teacher Method and Impact Indicators. Education & Training, 52: 20-47.
21. Sajasi Ghedari, H., M. Palouj and A. Eftekhari. 2011. Guidelines and Development of Agricultural Entrepreneurship in Rural Areas, Iranian Journal of Agricultural Economics and Development, 13: 1-29 (In Persian).
22. Shakuie, H. 2005. The New Ideas in Philosophy, Geography, Environmental and Geographical School (Volume II). Tehran: Geographical, 2: 105-244 (In Persian).
23. Shah, S., S. Amjad, S. Hasnu and S. Amirshah. 2010. Financing the Current Assets: Approach Followed by Small and Medium Enterprises in Pakistan, Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business, 2: 136-144 (In Persian).
24. Smit, K. and Q. Cao. 2007. An Entrepreneurial Per Spective on the Firm- Environment Relationship. Strategic Entrepreneurship Journal, 4: 329-344.
25. Wang, Y. and P. Costello. 2009. An Investigation into Innovations in SMEs: Evidence from the West Midlands, UK. The Journal of Entrepreneurship, 18: 65-93.
26. Yaghobi, J. 2005. Entrepreneurship in Agriculture. Electronic Magazine Promoting and Rural Development, 2: 20-25 (In Persian).
27. Yar Hamidi, D., K. Wenberg and H. Berglund. 2008. Creativity in Entrepreneurship Education. Journal of Small Business and Enterprise Development. 15: 304-320.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2024-04-25]

[DOI: 10.18869/acadpub.jea.2.4.45]

Identification of Entrepreneurship Development Strategies in Agricultural Sector based on Agricultural Expert's views of Science and Technology Park of Kermanshah

Bijan Rezaee[1] and Hoda Najafpour[2]

1- Assistant Profesor, Razi University of Kermanshah
2- M.Sc. Student, Razi University of Kermanshah (Corresponding author: hnajafpour@chmail.ir)
Received: December 20, 2015 Accepted: May 16, 2016

Abstract

The present study aims to identify the entrepreneurship development strategies in agricultural sector based on agricultural expert's views of Science and Technology Park of Kermanshah. The research method study applied in terms of purpose and descriptive-survey in terms of data collection. The population consisted of entire managers of agricultural sectors wich consist the managers of 49 units from total 229 units located in the Science and Technology Park of Kermanshah. Data were collected using a researcher made questionnaire and were analyzed using SPSS. Data validity were confirmed by experts and Cronbach's alpha coefficient was used to measure the reliability (97%). The findings showed that the most important entrepreneurship development strategies in agricultural sector were the infrastructure factors, context strategies, supportive strategies and facilities to the entrepreneurs, motivational and educational strategies, support of government, providing consulting services and acquiring managing skills. The above mentioned factors were exploired about 79.98 percent of the total variance.

Keywords: Agricultural Development, Agricultural Entrepreneurship, Entrepreneurial Opportunities

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2024-04-25]

[DOI: 10.18869/acadpub.jea.2.4.45]